

ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ОБЩЕСТВЕНАТА БЛАГОТВОРИТЕЛНОСТ

1925 г.

Мотиви

София, 11 март 1925 г.

Г. г. Народни представители,

Обществото е нравствено задължено да помага на всички свои членове, които са останали без достатъчна материална възможност да си обезпечат едносно човешко съществуване. Това задължение на обществото е много по-голямо към ония негови членове, които са изпаднали в бедствено положение не по своя вина. То става повелителен дълг спрямо такива, които са паднали в положение на невъзможност да се издържат сами поради това, че са жертвували своите блага и способности, нещо повече – своето здраве и живот за благо на самото общество¹.

Нуждата от един закон за благотворителността се е чувствувала и съзнавала у нас отдавна както от правителствата, тъй и от гражданството. Днес обаче трудните стопански условия на живота и големият брой на бедствующите и нуждаещите се от помощ – преки последици от войната – от една страна, и нарасналото обществено съзнание, от друга – изтъкват на първо място уреждането на благотворителността в съвременните културни държави. Не можем вече да смятаме, че слабата помощ на този или онзи състрадателен човек ще допринесе нещо действително за облекчение живота на страдащите и нуждаещите се. Не са вече и ония времена, когато можеше да се разчита на частната благотворителност, когато и със стотинки значително се помагаше. При това съвременната съвест не може да се задоволи от една такава лична благотворителност – когато един протяга ръка, не знае кому я протяга, унижава човешкото си достойнство, а друг подхвърля нещо на тая ръка, кога със съжаление, кога с облекчение и кога с негодувание, защото не знае кому дава своята, повечето пъти с пот и черен труд добита стотинка.

Не трябва да се възлагат големи надежди и на благотворителните дружества. Министерството разполага с данни, от които се вижда, че с незначително изключение инициаторите на благотворителните дружества са основали своите дружества без сериозно отношение към работата и главно без достатъчни или никакви средства.

---

¹ Подчертано от съставителите.

Основават дружества и веднага тръгват да търсят помощи, преди всичко за издръжката на самото дружество, т.е. за издръжката на неговата канцелария. За благотворения нямат средства. Така напр. един Съюз на сиропиталищата заявява, че не може да прибере нито едно сираче повече от тези, които вече организирани от него дружества издържат. Една богата провинциална община, която има шест благотворителни дружества, официално съобщава, че ако Отделът за социални грижи при Министерството не настани в София едно сираче, на което бащата се удавил в р. Вит, сирачето щяло да умре от глад, понеже нямало кой да се грижи за него. Едно благотворително дружество, което може да се гордее с многобройни членки – госпожи от най-богати столични семейства, е успяло да събере членски вноски всичко 45 лв. месечно. Председателят на едно благотворително дружество след много престъпления, вършени явно и безнаказано през дълъг период от време, е успял да злоупотреби над 600 хил. лв., а сирачетата да остави на една непочтена жена. Както се вижда, работата на благотворителните дружества, у нас поне, не е нито сериозна, нито надеждна.

Каквото са направили дружествата за общественото благотворение, направили са го в повечето случаи не със свои средства, а със средства, отпуснати почти изключително от държавата и общините. А щом като държавата и общините са които поддържат в повечето случаи благотворителните дружества, то по-целесъобразно е те сами със собствени средства да уредят благотворителното дело. Тоя законопроект именно това цели – да даде план, да покаже пътя и средствата, чрез които общините, окръзите и държавата да уредят това дело.

Моля г. г. народните представители да обсъдят предложения законопроект и да го приемат.

Министър на вътрешните работи и народното здраве:

И. А. Русев

ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА БЛАГОТВОРИТЕЛНОСТТА²

Чл. 1. Благотворителността в царството се възлага на общинските съвети, на окръжните съвети и на държавата.

Общински съвети

Чл. 2. Всеки общински съвет е задължен да се грижи за бедните и немощните от района на общината. За тая цел той:

---

² Публикува се със съкращения. Проектът е обсъждан в Народното събрание, но не е приет.

а) съставя списък на бедните и немощните, които не могат да работят, на които следва да се помогне и им дава навреме нужната помощ предимно в натура;

б) задължава близките състоятелни роднини да издържат или подпомагат своите неспособни да изкарват прехраната си или болни и недъгави близки, като определя начина на издръжката и размера на помощта.

Сумите за издръжката и помощта се събират по реда на събиране на общинските налози.

Близки роднини са: родители и деца, деди, баби и внуци.

в) подпомага, когато е нужно, морално и материално ония граждани, които биха пожелали да приберат в дома си за гледане сираци, недъгави, болни и старци, било, че те са техни роднини, било, че им са чужди;

г) дава медицинска помощ на заболели бедни;

д) настанява подхвърлени деца (в ясли), кръгли сираци – в сиропиталища, недъгави старци – в съответни благотворителни учреждения, когато в общината няма кой да се грижи за тях (чл. 2, букви б и в);

е) дава взаимобразни помощи без лихва на ония свои съграждани, които не по своя вина са западнали и изгубили своето благосъстояние (мор по добитъка, пожар, дълго боледуване и пр.)

ж) държи списък на най-способните и трудолюбиви ученици от общината, на които помага да добият изключително първоначално професионално образование, като им отпуска помощи или ги препоръчва да бъдат предпочитани при раздаване стипендии при приемане в държавни и общински учебни заведения и учреждения;

з) отпуска средства за безплатно погребение на починали бедни граждани, които нямат роднини, които да извършат погребението на свои средства;

и) в големите градове (София, Пловдив, Варна, Русе и другаде, дето стане нужда) общинските съвети уреждат нощни домове за приходящо бедни, а също и за местни крайно бедни граждани срещу заплащане възможно най-малка такса;

к) урежда чрез опитни и вещи лица или особени комитети редовни просветителни забави и развлечения на бедния работен народ в празнични и неделни дни;

л) урежда безплатни трапезарии или дава евтини обеди на нуждаещите се;

м) държи в течение окръжните съвети за своята благотворителна дейност, като за тази цел им изпраща изложение всяко шестмесечие. [...]

н) надзирава частните благотворителни дружества и следи дали тяхната дейност

е съобразна с устава им и с повеленията на настоящия закон;

[...]

Чл. 4. Средствата за благотворителните си дела всеки общински съвет предвижда в редовния годишен бюджет на общината, както следва:

[...]³

Чл. 5. Упражнението на бюджета по благотворителността и изобщо всичките дела по благотворителността в общината се възлагат на един общински благотворителен комитет, председател на който е кметът или неговият помощник, а членове – двама от общинските съветници, избрани от общинския съвет.

[...]

Чл. 7. За членове на общинските благотворителни комитети се избират на първо място измежду ония общински съветници, които са дали доказателства, че се интересуват от благотворителното дело, разбират го като обществен дълг и имат присърце работата като благотворението.

Чл. 8. Общинските благотворителни комитети могат да привличат в своя помощ като съветници и сътрудници свещениците и учителите, а също и други почтени и опитни лица от двата пола, проявили се в делото на благотворителността. За същата цел могат да организират и особени махленски (квартални), женски и други помощни комитети за благотворителна работа според местните нужди и условия и в духа на този закон.

[...]

Окръжни съвети

Чл. 13. Окръжните съвети помощи лично никому не дават. Те вършат следното:

а) подпомагат благотворителната дейност на отделни или сдружени общини, която е от обща полза;

б) откриват и издържат: окръжни сиропиталища, ясли за подхвърлени деца или пълни сираци или деца на покварени родители, родилни домове, окръжни старопиталища, приюти и др. заведения за недъгави, санаториуми, детски възпитателни заведения и колонии, изправителни заведения за задължителна работа на покварени младежи и малолетни престъпници, празноскитащи⁴ и просяци.

Във всички тези заведения се настаняват само лица, представени от общинските

---

³ Изброяват се приходите, които са предназначени за финансиране на благотворителните дейности на общината. Част от тях са и получените помощи от дарения и завещания.

⁴ Така е в текста.

съвети;

в) надзирават благотворителната дейност на общинските съвети в окръга, насърчават я и я напътват според местните нужди, съгласно закона и наредбите по неговото прилагане;

г) дават подробен отчет на Министерството на вътрешните работи и народното здраве за благотворителното дело в окръга в края на всяка финансова година, като излагат и обосновават своите проекти за бъдещата дейност, за които проекти ще искат помощ от държавата.

[...]

Участието на държавата в благотворителността

Чл. 20. Държавата, чрез Министерството на вътрешните работи и народното здраве, предвижда всяка година в своя бюджет сумите, които се отпускат за благотворителните нужди на населението на царството. Тия суми служат за основа на държавния благотворителен фонд при министерството, който се образува от:

[...] ⁵

Чл. 21. Държавният благотворителен фонд се управлява и отчита по правилника, одобрен от Министерския съвет и утвърден с Височайши указ. В тоя правилник се предвижда между другото:

а) лично помощи (стипендии) и милостиня не се дават никому;

б) средствата на фонда се разходват по бюджет, утвърден от Министерския съвет и с оглед благотворителните нужди на окръзите, особено при народни бедствия, епидемии, глад и пр.;

в) средствата на фонда могат с разрешение на Министерския съвет да се използват за построяване на народни домове в по-големите градове, за духовните и материални нужди на бедните народни слоеве.

Чл. 22. Отделът за социални грижи при Министерството на вътрешните работи и народното здраве направлява благотворителното дело в царството съгласно закона и дадените по неговото прилагане наредби.

Общи положения

Чл. 23. Частните благотворителни дружества, които бъдат заварени или които от сега нататък биха се образували, са свободни в своите благотворителни задачи, стига само да имат нужните за това средства и уставите им да бъдат утвърдени и нагодени

---

⁵ Изреждат се приходите, които се отстъпват в полза на фонда.

според повеленията на закона. Те не могат да събират средства чрез просия. Дружествата, които не работят съобразно задачите си и които не се съобразяват с това постановление, се разтурват със заповед на министъра на вътрешните работи и народното здраве.

Заварените благотворителни дружества и учреждения са длъжни в срок от шест месеца да представят уставите си в Министерството на вътрешните работи и народното здраве за утвърждение. В противен случай те се смятат разтурени и капиталите, ако имат такива, се прибират в полза на местните общински благотворителни комитети.

Чл. 24. Просията се забранява. Общинските съвети в срок от шест месеца откак влезе законът в сила, задължително настаняват своите просяци, които са неспособни за никаква работа, или по домовете на техните роднини, или по приюти и манастири, или им обезпечават прехраната по домовете им, съгласно тоя закон.

Лицата, заловени в просия, се наказват от кметовете, а в околийските центрове – от най-висшата полицейска власт: за пръв път с арест от 2 часа до 2 денонощия, а за повторение на същото – наказание от 3 до 10 денонощия, след което се прибират в изправителните домове за просяци (чл. 13, т. б). (За неизпълнение на задълженията си по настоящия член виновните лица от окръжните и общинските съвети се наказват от министъра на вътрешните работи и народното здраве с глоба от 100 до 2000 лв.

[...]

Чл. 26. Определя се ден на Милосърдния самарянин за празник на благотворителността като ден на милосърдието.

[...]

Чл. 31. С разрешение на съда (чл. чл. 85 – 90 от Закона за лицата), взето по представление от съответния благотворителен комитет, децата на морално покварените или престъпници се настаняват в съответни приюти и заведения и се издържат за сметка на техните родители, ако последните са състоятелни. По същия начин се настаняват в изправителните заведения морално покварените или с душевни недостатъци младежи.

Чл. 32. Местата за построяване на благотворителни заведения се отпускат безплатно от общините, а дървеният материал се отпуска безплатно от държавните гори.

[...]

Чл. 34. Всички закони и наредби, които противоречат на тоя закон, се отменят.

Дневници на XXI ОНС, III р. с., 1925/1926. Приложения. Т. 1, 55 – 57.